

Ochránci přírody odstraňují nebezpečné akáty na stovkách hektarů milovická rezervace. Jde o největší projekt v Česku

2.8.2024 - | Česká krajina

Trnovník akát patří nejproblematictějším invazním dřevinám, které ohrožují českou přírodu. Ochránci přírody proto v minulých dnech začali tento nepůvodní druh odstraňovat na ploše přibližně 350 hektarů milovické rezervace velkých kopytníků. Jde přitom o největší projekt tohoto druhu v České republice, který realizuje nezisková organizace.

„Šíření nepůvodních druhů patří k největším problémům současné ochrany přírody. Jejich odstraňování by se proto měla věnovat maximální pozornost. V milovické rezervaci již několik let s pomocí dobrovolníků odstraňujeme invazní rostliny jako lupinu mnoholistou nebo celík kanadský. Teď jsme s pomocí expertů začali likvidovat také nebezpečné akáty,“ uvedl Dalibor Dostál, ředitel ochránářské společnosti Česká krajina.

Zásahu loni předcházelo monitorování jednotlivých ohnisek výskytu akátů. „Akáty se na území rezervace nevyskytují plošně, ale rostou v několika desítkách izolovaných ohnisek. Odtud se postupně šíří do dalších míst. Proto je nutné proti jejich šíření zasáhnout,“ dodal Dalibor Dostál.

V jedné lokalitě přitom mohou růst desítky nebo i stovky jedinců invazních dřevin. „I v poměrně nenápadné skupince akátů jsme napočítali na 350 jedinců,“ vypočítal Pavel Brodecký, ochránář z kolínské sekce Skupiny JARO, který se v milovické rezervaci na odstraňování akátů podílí. Používá přitom metodu, kterou v předchozích letech otestovali odborníci v Národním parku Podyjí, kde se této problematice dlouhodobě věnuje Robert Stejskal. Kmen akátu se navrtá a do vrtu se injektáží aplikuje malá dávka herbicidu. Ta se dostane ke kořenům a dřevinu zahubí. Není tak nutný plošný postřik a chemie se nedostává do okolí.

Právě letní sucho je pro zásah vhodným obdobím. „Dřevina již dokončila hlavní růst a ke kořenům začíná proudit více zásobních látek, takže na injektáž reaguje výrazně lépe než v jiných částech roku,“ doplňuje Pavel Brodecký. Jeho slova potvrzují proschlé koruny akátů, které zašly již několik dnů po injektáži.

Mladé akáty velmi rádi okusují zubři. Ti z nich často oloupou kůru, takže kmen akátu zaschne. Odolná dřevina však často znovu obrazí z kořenů. A to i několik metrů od původního kmene. Stejně akáty reagovaly na postupy, které ochránáři testovali v prvních letech po založení rezervace. Uříznutí na vysoký kmen nebo takzvané céčkování, kde se kůra odstraní na části obvodu kmene. Obě metody jsou v literatuře uváděny jako účinné postupy na likvidaci akátů, v praxi však u většiny dřevin vedly právě ke zmlazení z kořenů. Namísto jedné dřeviny poté vyrazil hustý porost. Právě proto letos začali akáty v rezervaci likvidovat odborníci s využitím injektážní metody.

„Omezování akátů je klíčové právě na otevřených lokalitách, kde těmito invazními dřevinami rychle zarůstají stepní a travinná společenstva, která jsou důležitá pro různé druhy hmyzu a rostlin,“ upřesnil Jan Pergl z Botanického ústavu Akademie věd ČR. Snadnější potlačování akátů na biologicky cenných územích by podle něj umožnilo vytvoření národního seznamu nepůvodních druhů. „Zjednodušilo by to podporu managementu ochránářských organizací a zároveň by to umožňovalo nastavovat jemněji management, než v případě druhů na evropském seznamu invazních druhů, který je velmi přísný,“ navázal Jan Pergl.

První etapa by měla v milovické rezervaci skončit letos. „Přibližně do konce léta by měli odborníci zvládnout injektáž všech zmapovaných akátů. V příštím roce se lokalita znovu zmapuje a zásah se zopakuje u dřevin, které by letošní injektáží odolaly,“ uzavřel Dalibor Dostál. Protože se velká část milovické rezervace velkých kopytníků nachází na území Národní přírodní památky Mladá, byl k zásahu nutný souhlas Agentury ochrany přírody a krajiny.

Akáty pocházejí ze Severní Ameriky, v Česku se nekontrolovatelně šíří a vytlačují původní druhy rostlin. Svými kořeny vylučují do půdy jedovaté alelopatické látky, kterými omezují růst ostatních rostlin. Dále způsobují nitrifikaci půdy a mění její složení, což vyhovuje jen několika málo nitrofilním druhům rostlin, jako je třeba kopřiva nebo bez. Akáty vytvářejí husté porosty, které lokalitu zastíní, takže z ní zmizí květiny, na ně vázaní motýli a další původní druhy. Kromě akátů patří k nejproblematictějším invazním dřevinám v Česku také pajasan a střemcha pozdní.

Na milovickou rezervaci velkých kopytníků může veřejnost přispět prostřednictvím portálu pomahamekrajine.cz.

Ochranářská společnost Česká krajina na projektech spojených s ochranou přírody spolupracuje s experty z Biologického centra Akademie věd České republiky, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Univerzity Karlovy v Praze, Ústavu biologie obratlovců Akademie věd České republiky, Botanické zahrady hlavního města Prahy, Zoo Liberec, České zemědělské univerzity v Praze, Mendelovy univerzity v Brně, Masarykovy univerzity v Brně a dalších odborných institucí.

Projekty návratu a ochrany velkých kopytníků podporuje Akademie věd ČR v rámci programu Strategie AV 21, Záchrana a obnova krajiny, dále společnosti Nadace Kooperativa, Nadace Qminers, Nadace Benetheo, JRD, Accace, ČEPS, Carborundum Electrite, Amanita Design, Linde, Semix, ProfiG2, Bird & Bird, Nadační fond rodiny Orlických, Printwell, Delta Light Czech, Bříza & Trubač, advokátní kancelář, Zelená domácnost, Vertue, Pro živou zahradu, JK Jitka Kudláčková, Nadace ČEZ, Megabooks CZ, Net4Gas, Pivovar Zubr, Cestovní kancelář Periscope Skandinávie, Hotelová škola Poděbrady, Operační program Životní prostředí, Státní fond životního prostředí, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Středočeský kraj, Jihomoravský kraj, Město Milovice, Město Benátky nad Jizerou, American International school ve Vídni, milovická Mateřská škola Kostička, sdružení Přátelé a rodáci Milovic i veřejnost.

<https://www.ceska-krajina.cz/4029/ochranci-prirody-odstranuji-nebezpecne-akaty-na-stovkach-hektaru-milovicka-rezervace-jde-o-nejvetsi-projekt-v-cesku>